

วิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี

An Analysis of Buddhist Belief Values of Constructing Laungphor Toh Buddha Image in Wat Palelai Voravihan, Supanburi Province

พระใบฎีกาวิเชียร แดงประเสริฐ

Phra Baideeka Wichian Dangprasert

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: wichidangprasert@gmail.com

Received August 2, 2020; Revised October 22, 2020; Accepted March 10, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินตามระเบียบวิธีวิจัย รูปแบบการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 รูป/คน แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธรูปได้มีวิวัฒนาการตามสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของศิลปินหรือผู้สร้างจะใส่นำแนวคิดเชิงปรัชญาลงไปในองค์พระพุทธรูป การสร้างพระพุทธรูปขึ้นเพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธรูป เพื่อประโยชน์ในการละความชั่ว ทำความดี ทำให้บริสุทธิ์ ทั้งตัวผู้สร้างเองและผู้พบเห็น เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธเรียกว่า เจดีย การสร้างพระพุทธรูป หลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร สุพรรณบุรี เป็นหลักฐานสำคัญในการเผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในอดีต เป็นตัวชี้วัดความเจริญของพระพุทธศาสนาเนื่องด้วยชนชั้นปกครองยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา เพราะการสร้างพระองค์ต้องใช้ทั้งทรัพยากร ใช้ทั้งกำลังคนในการก่อสร้าง ดังนั้น พระพุทธรูปองค์จึงเป็นศูนย์รวมความศรัทธา เป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครอง หลวงพ่โตเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนสุพรรณกันตั้งแต่เกิดจนตาย คุณค่าสูงสุดของการสร้างหลวงพ่โตวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร สุพรรณบุรี คือเป็นพุทธานุสติ แล้วจึงปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าตรัสได้ดีแล้ว เพื่อความพ้นทุกข์ เข้าถึงบรมสุข คือ พระนิพพานเป็นที่สุด

คำสำคัญ: คติความเชื่อ; พระพุทธรูป; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article aimed to analyze the Buddhist belief values of constructing the Laungphor Toh Buddha image in Wat Palelai Voravihan, Supanburi Province. In-depth interviews had been applied to this qualitative research conducted with 13 key informants and synthesized for descriptive presentation. The results revealed that the Buddha images had evolved through social situations, cultures, traditions and values of artisans or architects who imprinted philosophical concept into the Buddha images. They had been constructed in memory of The Buddha's virtues for the benefits of evils abandoning, conducting goodness, and mind purification for the architects themselves and for the spectators. The Buddha images became the spiritual centrality for all Buddhists called Cetiya. The constructing Laungphor Toh Buddha image in Wat Palelai Voravihan, Supanburi was the indicator of growth in Buddhism because the bureaucrats accepted and revered Buddhism and to construct the Buddha image required resources and human capitals. The Buddha images thus became the centrality of faith, and centralization. The Laungphor Toh Buddha image had a relationship with the livelihood of the Suphan people since birth till death. The highest, values of constructing the Laungphor Toh Buddha image, Wat Palelai Voravihan, Suphanburi was for the recollection of the Buddha and to follow the Dhamma Vinaya well taught by Him for salvation and to finally attain the ultimate bliss is Nibbana.

Keywords: Belief Values; Buddha Image; Buddhism

บทนำ

พระพุทธรูป คือ รูปเคารพหรือสัญลักษณ์แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มูลเหตุที่จะมีการสร้างพระพุทธรูปนั้น สืบเนื่องจากพุทธศาสนิกชนระลึกถึงพระพุทธเจ้า และต้องการที่จะสักการบูชา จึงใช้ปูนยัตถุหรือปูนยัสถานแบบต่าง ๆ เป็นสื่อแทนพระพุทธเจ้า (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2554) เพื่อเป็นสื่อเคารพและระลึกถึงโดยมีคติความเชื่อตามบริบทของพื้นที่ต่างกันโดยมีความเชื่อกันว่ามิจุใดกำเนิดในแคว้นธรรารัฐ (สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, 2513) ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่พุทธศาสนิกชนประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา ทำให้ทราบถึงสิ่งสักการบูชาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในยุคที่ยังไม่มีการสร้างพระพุทธรูป เช่น การใช้รอยพระพุทธบาทหรือพระธรรมจักรและพุทธอาสน์ สมมติแทนพระพุทธเจ้าในงานศิลปะลายจำหลักรูปภาพเรื่องพุทธประวัติซึ่งทำเป็นเครื่องประดับพระมหาธาตุเจดีย์ การสร้างพระพุทธรูปมีวิวัฒนาการร่วมกับประวัติศาสตร์ศาสนา และประวัติศาสตร์ศิลปะของแต่ละประเทศที่นับ

ถือพระพุทธศาสนาโดยตลอด เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้แทนภาพลักษณ์ของพระพุทธเจ้าของศิลปินอินเดียโบราณ แทนสถูป บัลลังก์เปล้า เสาไฟ เป็นต้น (เชษฐ ติงสฤษดิ์, 2554)

การสร้างพุทธรูปมีวัตถุประสงค์เพื่อการจรรโลงพระพุทธศาสนา บ่งบอกถึงความเจริญของพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวเจดีย์ 4 ประการ) เจดีย์ 1 (สิ่งที่ก่อสร้าง, เคารพบูชา, สิ่งที่ทำให้จิตใจให้ระลึกถึง, ในที่นี้หมายถึง สถานที่หรือสิ่งที่เคารพบูชาเนื่องด้วยพระพุทธเจ้าหรือพระพุทธศาสนา เรียกเต็มว่า สัมมาสัมพุทธเจดีย์ หรือ พุทธเจดีย์ 1) ธาตุเจดีย์ (เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ 2) บริโภคเจดีย์ (เจดีย์คือสิ่งหรือสถานที่ที่พระพุทธเจ้าเคยทรงใช้สอย อย่างแคบหมายถึง ต้นโพธิ์ อย่างกว้างหมายถึงสังเวชนียสถาน 4 ตลอดจนถึงทั้งปวงที่พระพุทธเจ้าเคยทรงบริโภค เช่น บาตร จีวร และบริวารอื่น ๆ เป็นต้น 3) ธรรมเจดีย์ (เจดีย์บรรจุพระธรรม เช่น บรรจุใบลานจารึกพุทธพจน์แสดงหลักปฏิจาสัมปทา เป็นต้น และ 4) อุทเทสิกเจดีย์ (เจดีย์สร้างอุทิศพระพุทธเจ้า ได้แก่ พระพุทธรูป) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2553)

จังหวัดสุพรรณบุรี มีพระอารามหลวงสำคัญอยู่แห่งหนึ่ง คือ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร ตั้งอยู่ทิศตะวันตกของแม่น้ำสุพรรณ หรือแม่น้ำท่าจีน ปุชนิยมวัดที่สำคัญมากที่สุดคือหลวงพ่อดโต ที่มีขนาดใหญ่โตมาก สูง 23.48 เมตร เทียบเท่ากับตึก 8 ชั้น (พระศรีธวัชเมธี (บรรณธิการ), 2561) มีอายุเกิน 700 ปีขึ้นไป ตามหลักฐานเดิมสันนิษฐานกันว่า มีอายุในราวสมัยอยุธยาเป็นพันปีขึ้นไป พระป่าเลไลยก์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระพุทธรูปโบราณอีกองค์หนึ่งของโลกซึ่งสร้างมาแต่สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 18-19) (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2545) นับเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างมาแต่สมัยใดแต่มีข้อความในหนังสือพงศาวดาร กล่าวถึงการสร้างวัดนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า “ขณะนั้นพระเจ้ากาแต เป็นเชื้อสายพระนเรศวรทรงสาวดีเมื่อได้เสวยราชสมบัติแล้วทรงแล้วมาบูรณะวัดป่าเลไลยก์ (พระศรีธวัชเมธี (ชนะ), 2545) วัดลานมะขวิด แขวงเมืองพันธุบุรี” เมืองพันธุบุรีก็คือชื่อเดิมชื่อหนึ่งของเมืองสุพรรณบุรี จากหลักฐานนี้พอสันนิษฐานได้ว่าเดิมวัดป่าเลไลยก์มีชื่อว่าวัดลานมะขวิด แล้วมาบูรณะใหม่เปลี่ยนชื่อเป็นวัดป่าเลไลยก์ตามนามพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่เป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ นั่นเอง

บทความนี้จะนำเสนอการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหารจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นพื้นฐาน แนวทางเบื้องต้นต่อการศึกษาในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

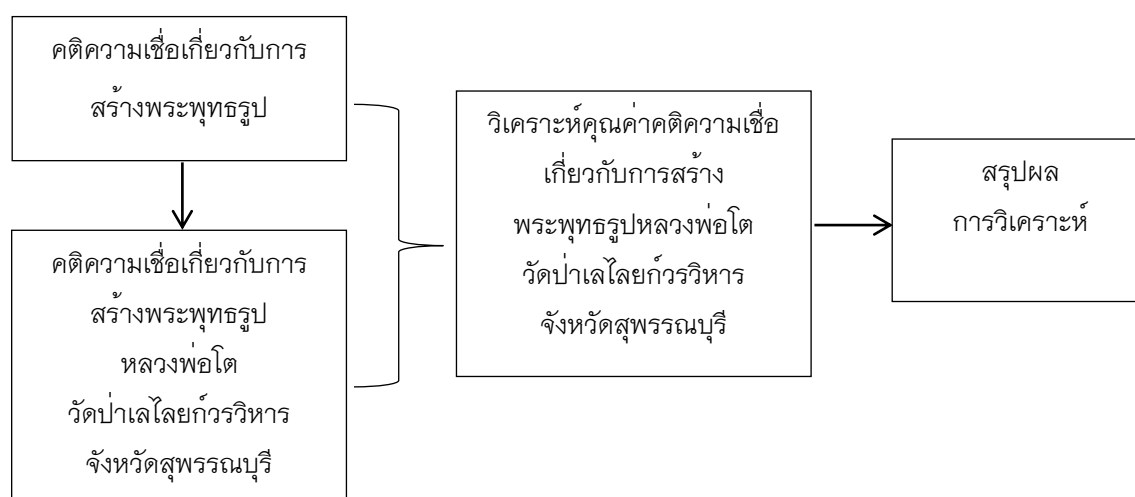
พระพุทธรูป คือ รูปเคารพหรือสัญลักษณ์แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มูลเหตุที่จะมีการสร้างพระพุทธรูปนั้น สืบเนื่องจากพุทธศาสนิกชนระลึกถึงพระพุทธเจ้า และต้องการที่จะสักการบูชา จึงใช้ปูนยัตถุหรือปูนยัสถานแบบต่าง ๆ เป็นสื่อแทนพระพุทธเจ้า(ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2554) เพื่อเป็นสื่อเคารพและระลึกถึงโดยมีคติความเชื่อตามบริบทของพื้นที่ต่างกันโดยมีความเชื่อกันว่ามีจุดกำเนิดในแผ่นดินอารยรัฐ (สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, 2513)

การสร้างพระพุทธรูปมีวิวัฒนาการร่วมกับประวัติศาสตร์ศาสนา และประวัติศาสตร์ศิลปะของแต่ละประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาโดยตลอด เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้แทนภาพลักษณ์ของพระพุทธเจ้าของศิลปะอินเดียโบราณ แทนสถูป บัลลังก์เปล้า เสาไฟ เป็นต้น (เชษฐ ติงสฤษดิ์, 2554)

พระป่าเลไลยก์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระพุทธรูปโบราณอีกองค์หนึ่งของโลกซึ่งสร้างมาแต่สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 18-19) (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2545) นับเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างมาแต่สมัยใดแต่มีข้อความในหนังสือพงศาวดาร กล่าวถึงการสร้างวัดนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า “ขณะนั้นพระเจ้ากาแต เป็นเชื้อสายพระนเรศวรหงสาวดี เมื่อได้เสวยราชสมบัติแล้วทรงแล้วมาบูรณะวัดป่าเลไลยก์ (พระศรีธวัชเมธี (ชนะ), 2545)

ดังนั้น ในการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดิ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นพื้นฐาน แนวทางเบื้องต้นต่อการศึกษาลำดับต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี” มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการวิจัยนี้ มีวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Sources) ซึ่งเอกสารที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

ก) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ศึกษาคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูป ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถา และศิลาจารึกหลักที่/พงศาวดาร

ข) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานนิพนธ์ บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเอกสารรายงานต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามคุณสมบัติ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยระบุไว้ คือ เป็นผู้มีความรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 13 รูป/คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามคุณสมบัติ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยระบุไว้ คือ เป็นผู้มีความรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลวงพ่อดโตวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน รูป/คน โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพระภิกษุ
 - เจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร
 - ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร
 - เลขานุการวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร
 - พระสังฆาธิการระดับสูงในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการ
 - ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสุพรรณบุรี
 - วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านโบราณคดี
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นปราชญ์ท้องถิ่น
- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นไวยาวัจกร วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ในสมัยพุทธกาลไม่มีการสร้างรูปเคารพหรือพระพุทธรูปแต่อย่างใด แต่มีความศรัทธาในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น ต่อมาเมื่อพระพุทธรูปเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ก็มีการก่อพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและอัฐิธาตุ ขึ้นกราบไหว้บูชา ในสมัยพระเจ้าอโศกได้เริ่มมีการสร้างสิ่งที่ระลึกถึงพระพุทธรูป เช่น ธรรมจักร เป็นต้น การสร้างพระพุทธรูปในยุคแรกอาศัยการสร้างโดยอาศัยเค้าโครงการบอกเล่าจากบันทึกและตำนานต่าง ๆ ของพุทธศาสนาเพื่อจรรโลงศรัทธาของพุทธศาสนิกชน พระพุทธรูปยุคนี้ยังมิได้แฝงแนวคิดปรัชญาลึกลับ ซึ่งพระพุทธรูปได้มีวิวัฒนาการตามสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของศิลปินหรือผู้สร้างจะใสแนวคิดอะไรลงไปอย่างไรบ้างเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการสร้างพระพุทธรูปขึ้นเพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อประโยชน์ ในการละความชั่ว ทำความดี ทำให้บริสุทธิ์ ทั้งตัวผู้สร้างเองและผู้พบเห็น ให้สำเร็จประโยชน์ดังกล่าวมานี้

การสร้างหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหารวรวิหาร ที่ปรากฏชัดในองค์หลวงพ่อดโต มี 3 พุทธเจดีย์ ประกอบด้วย ธาตุเจดีย์ ธรรมเจดีย์ อุเทสิกเจดีย์ ดังนี้ การสร้างหลวงพ่อดโต คือความเลื่อมใสศรัทธาศรัทธาอันรวมจิตใจของชาวพุทธ สิ่งเคารพนับถือศรัทธาอันรวมจิตใจ เราเรียกกันว่าเจดีย์ เป็นที่ตั้งของจิตใจที่รวมจิตใจเรียกว่าเจดีย์มีอยู่ (1) ในองค์หลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร มีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในองค์หลวงพ่อดโตตามหลักฐานในพงศาวดารเหนือ พระมหาเถรไธสงาย ได้อัญเชิญพระบรมธาตุ มาจากประเทศศรีลังกา มาบรรจุไว้จำนวน 36 องค์ (2) พระธรรมเจดีย์ในองค์หลวงพ่อดโต คือความสามัคคี หลวงพ่อดโตเป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ มาจากเมื่อครั้งพุทธกาล ภิกษุเมืองโกสัมพดีคือพระวินัยธร กับพระธรรมธรทะเลาะกันเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกกันพระพุทธรูปเจ้าไปห้ามปรามตักเตือน ก็ไม่มีใครฟัง เมื่อพระองค์ประทานอภัย พระพุทธรูปปางนี้จึงแสดงถึงความสามัคคีของหมู่คณะและการให้อภัย (3) ในสร้างพระองค์ใหญ่โตขนาดนี้เมื่อสร้างหลวงพ่อดโตแล้วเสร็จก็เคารพเลื่อมใสศรัทธา เป็นศรัทธาอันรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน ในฐานะอุเทสิกเจดีย์ หรือมีมติกล่าวว่า “วัดป่าเลไลยก์วรวิหารหมายถึงวัดป่า ที่มีพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ประดิษฐานอยู่”

การสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่นี้ เป็นตัวชี้วัดว่าพระพุทธรูปมีความเจริญมั่นคงอยู่ในดินแดนแถบนี้เป็นเวลานานนับพันปีการสร้างพระองค์ใหญ่เป็นการประกาศเขตพุทธจักรว่ากว้างขวางยิ่งใหญ่ ชนชั้นปกครองยอมรับนับพระพุทธรูปศาสนาตั้งแต่ยุคแรกสร้างการสร้างพ่อดโต มาก็คือเป็นร่องรอยว่าพระพุทธรูปศาสนาได้เข้ามาดินแดนแถบนี้แล้วเมื่อคือนบอว่าพุทธศาสนาได้อยู่ในสุพรรณบุรีไม่ต่ำกว่าพันปี ผู้สร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ต้องมีบารมีมาก แสดงถึงคนที่มีความศรัทธาในพระรัตนตรัยเป็นผู้มีโภคสมบัติ บริวารสมบัติ จึงจะสามารถสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ได้หลวงพ่อดโตสามารถรวมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนจำนวนมากที่เข้าวัด ทางวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร มีการจัดการเรียนการสอนนักธรรมบาลีทำให้มีการเผยแผ่พุทธศาสนาอย่างกว้างขวางเป็นการสานต่อพระพุทธรูปศาสนาให้มีความ

เจริญมั่นคง ผู้ที่เข้ามาสักการะสามารถนำแบบอย่างที่ได้พบได้เห็นได้ปฏิบัติ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้านของตนเองได้

การสร้างหลวงพ่อดโต เป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา หลวงพ่อดโตเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ มีผู้คนเลื่อมใสเงินที่ได้จากการทำบุญก็จะสามารถนำไปบริหารจัดการ ช่วยเหลือสังคม ได้ทุกอย่างเช่นกัน การได้รับบริจาคจากประชาชนแล้ว วัดป่าเลไลยก์วรวิหารได้ มีการจัดสรรเงินที่ได้ไปบำรุงศาสนา วัดวาอารามต่าง ๆ ที่ยังขาดปัจจัยและการให้ทุนนักเรียนยากจน การให้ทุนในกิจกรรมสวดมนต์ทุกอย่างจะได้มาจากการเป็นพระใหญ่ การสร้างพระใหญ่จึงเป็นศูนย์รวมของประชาชน ให้เกิดความเคารพประชาชนให้ท่านเป็นปัจจัยในการทำนุบำรุงศาสนามากในหลายมิติไม่ว่าจะเป็นการสาธารณูปการสาธารณสงเคราะห์การศึกษาให้นักธรรมบาลีก็ได้ตัดใจจากคนทำบุญการศึกษาสงเคราะห์แจกทุนการศึกษาก็เป็นปัจจัยจากการทำบุญจากการบริจาคบูชาองค์หลวงพ่อดโตทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนา ได้ประดิษฐานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ ไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี ไม่มีพระองค์ใหญ่จะสืบไม่ได้ว่าพระพุทธศาสนามีอายุเท่าไรเข้ามาแล้วหรือไม่ คุณค่าสูงสุดที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจริง ๆ ของการสร้างหลวงพ่อดโตวัดถุมงคลอื่นใดก็ตามจุดสูงสุดจริง ๆ ที่คนจะนำไปใช้แล้วก็คือว่าเป็นเพียงเอาไปเป็นเครื่องเตือนตัวเองในขณะที่ห้อยอยู่ที่คอก็ตาม เป็นวัดถุมงคลกำไลที่ปลุกอยู่ข้อมือก็ตาม ด้วยแขนหน้ารถก็ตามควรจะเอาสาระของวัดถุมงคลที่มีรูปหลวงพ่อดโตเป็นองค์พุทธเจ้าเอาไปเป็นเครื่องเตือนตัวเองว่าหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาดีพระพุทธศาสนาคงไม่ยืนยาวมาถึง 2 พันกว่าปี ปัจจัยที่ทำให้ศาสนาอยู่มายาวนานหลวงพ่อดโตอยู่มายาวนานเหตุปัจจัยสำคัญจริง ๆ ก็คือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีรูปหลวงพ่อดโตเป็นองค์แทน เป็นเครื่องเตือนสติทำให้คนอยากมีใจอยู่ในพระมีใจใกล้ชิดพระพุทธศาสนาในเมื่อเข้าวัดแล้วก็การที่เราจะไม่ทำบาป จะลดละสิ่งไม่ดีให้น้อยลงไป ดังนั้นพระพุทธรูปจึงเป็นศูนย์รวมความศรัทธา เป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครองหลวงพ่อดโตกับคนสุวรรณภูมิกันตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ คุณค่าเชิงจริยธรรม และคุณค่าการดำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถนำคติธรรมที่ได้ไปสอดแทรกในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมต่อไป

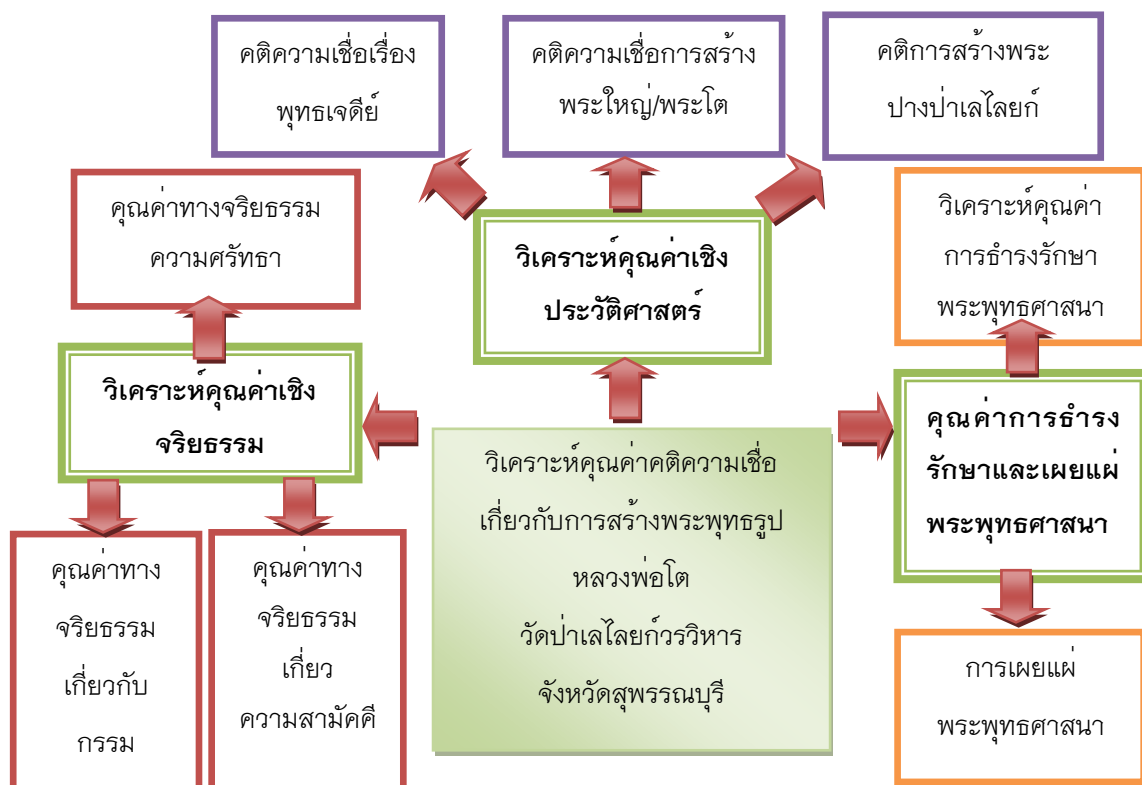
อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระพุทธรูปที่สร้างจากความศรัทธา จนเป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครอง หลวงพ่อดโตกับคนสุวรรณภูมิกันตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ คุณค่าเชิงจริยธรรม และคุณค่าการดำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสร้างหลวงพ่อดโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหารวรวิหาร ที่ปรากฏชัดในองค์หลวงพ่อดโต มี 3 พุทธเจดีย์ ประกอบด้วย ธาตุเจดีย์ ธรรมเจดีย์ อุเทสิกเจดีย์ (พระธรรมพุทฺธิมงคล (สอั้ง สิรินุโท), 2563) การเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาก็เลยสร้างองค์พระพุทธรูปประดิษฐานเพื่อให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวสมัย (พระครูโสภณวิธานวัตร (นิคม ญฐฐวโร, 2563) หลวงพ่อดโต เป็นองค์พุทธเจ้า เป็นเครื่อง

เดือนตัวเองว่า หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาดีจริงถ้าไม่ดีขึ้น ๆ พระพุทธศาสนาคงไม่ยืนยาวมาถึง 2 พันกว่าปี ปัจจัยที่ทำให้ศาสนาอยู่มายาวนาน หลวงพ่อโตอยู่มายาวนาน เหตุปัจจัยสำคัญจริง ๆ ก็คือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีรูปหลวงพ่โตเป็นองค์แทน หลวงพ่โต คือทำให้คนมีสติขึ้น ทำให้คนอยากมีใจอยู่ในพระ มีใจใกล้ชิดพระพุทธศาสนา สร้างหลวงพ่โต พระพุทธรูปปางปาลิไลยก์ เพื่อเป็นอนุสรณ์เหตุการณ์พระสงฆ์ชาวเมืองโกสุมพิ ทะเลาะกันครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดครั้งแรกในสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งพุทธกาล ภิกษุเมืองโกสุมพิ คือพระวินัยธร พกนิตติศาสตร์ กับพระธรรมธรพวงรัฐศาสตร์ อยู่ร่วมสำนักเดียวกัน วันหนึ่งจะเกิดการทะเลาะวิวาทเถียงกัน เรื่องความผิดความถูกพระวินัยเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกกันพระพุทธเจ้า (พระครูวิบูลเจติยานุรักษ์ (ประไพ ปุณณกาโม), 2563) ทำให้มีการเผยแผ่พุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง เป็นการสานต่อพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญมั่นคง ผู้ที่เข้ามาสักการะสามารถนำแบบอย่างที่ได้พบได้เห็นได้ปฏิบัติ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้านของตนเองได้อย่างเหมาะสมต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ได้ทราบถึงคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูป

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภูมิที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การสร้างหลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นหลักฐานสำคัญในการเผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา แสดงถึงตัวชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา เนื่องด้วยชนชั้นปกครองของเมืองสุพรรณบุรียอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเพราะการสร้างพระองค์ต้องใช้ทั้งทรัพยากรมาก ใช้ทั้งกำลังคนในการก่อสร้างมาก ดังนั้นพระพุทธรูปองค์จึงเป็นศูนย์รวมความศรัทธา เป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครองหลวงพ่โตกับคนสุพรรณบุรีกันตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ คุณค่าเชิงจริยธรรม และคุณค่าการดำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สรุป

พระพุทธรูป คือ รูปเคารพหรือสัญลักษณ์แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มูลเหตุที่จะมีการสร้างพระพุทธรูปนั้น สืบเนื่องจากพุทธศาสนิกชนระลึกถึงพระพุทธเจ้า และต้องการที่จะสักการบูชา จึงใช้ปูนยัตถุหรือปูนยัสถานแบบต่าง ๆ เป็นสื่อแทนพระพุทธเจ้า คติความเชื่อการสร้างพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ เป็นการสร้างจากอิงกับเหตุการณ์ตอนหนึ่งในพระประวัติของพระพุทธเจ้า เป็นตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษาในป่าโดยลำพัง พระองค์เดียวไม่มีพระภิกษุหรือใครอื่นตามเสด็จไปจำพรรษาอยู่ด้วยเลย ป่าที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษาคครั้งนี้เป็นป่าใหญ่ เป็นที่อยู่อาศัยของช้างโทนเชือกหนึ่งชื่อว่า 'ปาลิไลยกะ' หรือ 'ปาลิไลยก์หลวงพ่โต' จึงเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ เป็นการสร้างเพื่อประกาศความมั่นคงของพระพุทธศาสนาที่ได้มาประดิษฐานในบริเวณ จังหวัดสุพรรณบุรี นับพันปี เป็นเครื่องยืนยันว่ากลุ่มคนชั้นปกครองมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงได้สร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ เมื่อสร้างพระพุทธรูป แล้วก็เป็นศูนย์กลางการในการยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นกำลังใจแก่ประชาชน การสร้างพระพุทธรูป เป็นการเผยแผ่พระพุทธคุณ เผยแผ่พระพุทธประวัติ เผยแผ่หลักธรรมตาม ที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ คุณค่าเชิงจริยธรรม และคุณค่าการดำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าคตินิยมเชื่อเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังนี้

- 1) วิเคราะห์คุณค่าวิเคราะห์คุณค่าคตินิยมเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรูปในประเทศไทย
 - 2) วิเคราะห์การสร้างพระพุทธรูปหลวงพ่โต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี
- ในฐานะสัญลักษณ์ศูนย์กลางความเจริญของพระพุทธศาสนา

3) ศึกษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวพุทธที่มีต่อพระพุทธรูป หลวงพ่อโต วัดป่าเลไลยก์
วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

เชษฐ ดิงสัญชี. (2554). *พระพุทธรูปอินเดีย*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

พระครูวิบูลเจติยานุรักษ์ (ประไพ ปุณณกาโม). (2563). รองเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี เจ้าอาวาสวัด
ดอนเจดีย์. *สัมภาษณ์*, 1 มีนาคม 2563.

พระครูโสภณวีรานุวัตร (นิคม ญาณฐวโร). (2563). ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร. *สัมภาษณ์*,
1 มีนาคม 2563.

พระธรรมพุทธิมงคล (สธิ์ สิรินนฺโท). (2563). เจ้าอาวาสวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร. *สัมภาษณ์*, 9 มีนาคม
2563.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. นนทบุรี: บริษัท
เอส. อาร์. แมส. โปรดักส์ จำกัด.

พระศรีวัชเมธี (ชนะ). (2545). *ประวัติวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

พระศรีวัชเมธี (บรรณธิการ). (2561). *สมโภชพระอารามหลวงครบ 100 ปี วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร*.
กรุงเทพฯ: สามลดา.

พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. (2545). *หาพระ หาเจ้า*. กรุงเทพฯ: มติชน.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2554). *พระพุทธรูปสำคัญและพุทธศิลป์ในดินแดนไทย*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ. (2513). *ตำนานพระพุทธรูปเจดีย์*. ธนบุรี: รุ่งวัฒนา.